

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juanita Iñurritegi Errasti

*Legazpi,
Gipuzkoa
(1921-2018)*

Aurkibidea

Biografia

Legazpiko Aztiriko Zabaleta baserrian jaioa 1921ean. Aita Brinkolako Zubiaurrekoa eta ama Gabiriako Legorburukoa zituen eta 10 senideetan zaharrena da. Eskolan Aztirin apaizarekin eta Telleriarten ibili zen. Baserriko bizimodua gertutik ezagutu zuen eta esnea saltzen ibiltzen zen. 12 urterako umezain hasi zen Biurrain baserrian. Zestoako bainuetxean senitartekoak zituen eta bertan aritu zen neskame, baita Donostiako mediku baten etxean ere. Gabiriako medikuak indizioak ematen erakutsi zion eta baserriz baserri ibili zen langintza horretan. Gerra garaian gorriei lagundu izana leporatu zioten (hala izan ez bazen ere) eta zigortu egin zuten.

Zintak

LGA-056

- **Proiektua:** Legazpiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Arropa garbitzeko ohiturak

- **Erref:** LGA-056/003
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:04:30. **Bukatu:** 00:07:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Lehen etxean ez zuten urik, eta ur bila nora joaten ziren azaltzen du. Ura barrikan ekartzen zuten; arropa hamabostean behin garbitzen zuten. Arropa nola garbitzen zuten azaltzen du. Etxean egiten zuten xaboia.</p>

2. Garbiketa egiteko nola moldatzen ziren

- **Erref:** LGA-056/004
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:07:44. **Bukatu:** 00:08:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Arropak garbitzean, alanbreetan zintzilikatzen zuten. Sukaldeko ontziak garbitzeko, nola moldatzen ziren azaltzen du.</p>

3. Argindarra etxera iritsi aurretik

- **Erref:** LGA-056/005
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:08:59. **Bukatu:** 00:10:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Argindarra etxera iritsi zenerako, 10 urte inguru izango zituen Juanitak. Bitartean, beste hainbat baliabide izaten zituzten argia lortzeko: kandela, karburoa, petrolioa...</p>

4. Esnea saltzera herrira

- **Erref:** LGA-056/006
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:10:03. **Bukatu:** 00:12:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Etxean behiak zeuzkaten. Esnea Legazpin saltzen zuten, eta Juanita bera joaten zen hura banatzera, baita elurra zenean ere. Esnea saltzeko, jakineko tokiak izaten zituzten. Batzuetan, haserreak egoten ziren, ez zelako denentzako adina esne egoten.</p>

5. Esnearen inguruko gaiztakeriak

- **Erref:** LGA-056/008
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:14:44. **Bukatu:** 00:16:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Lehen, esnea herrian saltzean, ez zieten eskupekorik ematen. Behin

gaiztakeria egin, eta errieta egin ziotenekoa gogoan du. Lehen orain baino errazagoa zen esnari ura botatzea, baina beraiek ez zuten egiten.</p>

Transkripzioa

-Propinarik ematen al zuten?

-Bai... Propinaik? Bronka bai. Sekretarioa zan lehenao, Enparantza Legazpin, eta haren etxea eamaten gendun. Ta andrea zan ta zeon pasillo luze bat sukaldea juteko eta andrea zan beti... Gu, klaro, umek giñen arten, eta esaten ziguk: "Kontuz eaman litroko ontzie, tantona bota baik pasillon". Eta ni gaiztoa nitzen eta askotan itten non lurrea bota paretei neuken tantona...

-Gero errita saioa aitu behar.

-Hurrengo akordatzen zanen: "atzo're bota zendun eta". "Ez, deskuidau ingo nitzen eta, ez det uste eroi zanik" eta.

-Orduan ere gaiztakeriak egiten ziren.

-Bai, ordun'e gaiztok.

-Eta sekula esnari urik eta botatzen al ziozuen? Ba omen zien ba orduan.

-Ordun errexao zan oin baiño botatzen, e, oin ia beiratu itten da baiño. Ez, ez, urik eta ez genion, ordun ez zeon hainbeste malizi.

6. Eskolako ganora

- **Erref:** LGA-056/011
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:17:28. **Bukatu:** 00:19:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskolan gutxi ibili zen Juanita; hasieran, Aztirian apaizarekin. Apaiz harekin izaten zituzten komeriak kontatzen ditu. Eskolako orduetan, dotrina ikasten zuten gehienbat. Egunero errezatu behar izaten zuten, bai eskolan, bai etxean.</p>

7. Etxeko ohiturak eta janaria

- **Erref:** LGA-056/014
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:23:21. **Bukatu:** 00:25:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Senideak, gurasoak eta aitona-amonak baserri berean bizi ziren; etxeko ohiturak aipatzen ditu. Etxean etxeko jeneroa jaten zuten: txerria, ardia, babarrunak, ogia...</p>

8. Umetan beti ez zen lana, batzuetan jolasak ere bai

- **Erref:** LGA-056/017
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:27:27. **Bukatu:** 00:29:02

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetan, jolaserako asti handirik ez zuten izaten: pilotan, dama-jokoan, tabatan... aritzen ziren. Arbiondoz egindako panpinekin jolasten zuten.</p>

9. Zestoako hotelean lanean

- **Erref:** LGA-056/019
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:29:36. **Bukatu:** 00:31:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:

<p>16 urte inguru zituela, Donostiara joan zen neskame. Lehendik, Zestoako Asunci&ocute;n hotelean egon zen lanean uda batean. Han zer lan izaten zituen aipatzen du. Garai hartan, hotela kanpotarrez beteta egoten zen; baina ordurako, erdara pixka bat ikasia zeukan Juanitak, eta ondo moldatzen zen kanpotarrekin komunikatzeko.</p>

10. Hoteleko lan-baldintzak

- **Erref:** LGA-056/020
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:31:57. **Bukatu:** 00:32:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Hotelean lan egiten zuenean, zer janzkera izaten zuten azaltzen du. Egun osoan egiten zuen lan han.</p>

11. Koltxoiak zaintzen

- **Erref:** LGA-056/021
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:32:53. **Bukatu:** 00:34:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

<p>Koltxoiak nola egiten zituzten: ilea atera, harrotu, sartu, josi… Koltxoiak zenbatean behin astintzen zituzten aipatzen du.</p>

12. Zestoako bainuetzeko uraren propietateak

- **Erref:** LGA-056/023
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:34:55. **Bukatu:** 00:35:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:

<p>Zestoako bainuetxea lehen baino dotoreagoa da orain. Hango ura ona omen zen osasunerako; baina askori tripak arindu egiten zitzaizkien ur horrengatik. Zestoan lanean ibili zen bitartean, ez zuen herriko giroa askorik disfrutatu.</p>

13. Anaia meningitisak jota hil zen

- **Erref:** LGA-056/025
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:38:14. **Bukatu:** 00:40:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

<p>Donostian neskame ibili zen. Etxera itzuli zenean, anaia gaixo zegoen, meningitisa zeukan. Zumarragara eraman zuten Artetxe medikuarengana eta Juanitak laguntza eskatu zion neskame izandako nagusiari. Azkenean, anaia hil egin zen.</p>

14. Injekzioak emateko ardura

- **Erref:** LGA-056/027
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:41:25. **Bukatu:** 00:43:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Botikaren bat behar izanez gero, Zumarragara joaten ziren haren bila. Juanitak berak ikasi zuen injekzioak ematen, Gabiriako medikuak erakutsita. Auzoko etxeetan ibiltzen zen zeregin horretan.

15. Belarrekin prestatutako ukenduak

- **Erref:** LGA-056/029
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:43:35. **Bukatu:** 00:47:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Belarrak asko erabiltzen ziren ukenduak egiteko; nola prestatzen zituzten eta zertarako balio zuten azaltzen du.

16. Belarrekin prestatutako ukenduak (II)

- **Erref:** LGA-056/030
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:47:14. **Bukatu:** 00:48:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Juanitaren koinatak botika ugari egiten zituen. Lehen fede handiagoa zegoen sendabelarrengan.

17. Donostiako etxean neskame ibili zeneko zereginak

- **Erref:** LGA-056/032
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:49:08. **Bukatu:** 00:51:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Donostiako medikuaren etxean neskame zebilela, etxeko lanak egitea zen Juanitaren zeregina. Hasiera batean, Donostiako etxean ume asko zegoela ikusita, beldurtu egin zen; baina gerora oso gustura egon zen. Hango lan-baldintzei buruz hitz egiten du.

18. Donostiako aisialdia

- **Erref:** LGA-056/034
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:53:35. **Bukatu:** 00:54:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Donostian, denbora librea zeukanean, Txomin Eneara joaten ziren dantzara arratsaldetan.

Transkripzioa

-Esan dezu Donostin paseatzeko ta denpora librea izaten zendula. Zer egiten zendun? Nora joaten zinen?
-Ba lagunekin. Txomin Enea ta hola juten giñen.
-Bazenituen Donostin lagunak?
-Bai. Hemengok'e bazeren gehia're Zeraingok eta ezaunek baneuzken eta.
-Eta Txomin Enea juten zineten?
-Bai.
-Eta zer egiten zenuten?

-Dantza ta, hantxe. Mutillekin kontuk esan eta.
-Zer egoten zan, bandan bat edo?
-Bai, han fiestea egoten zan Txomin Enen.
-Zer zan, taberna bat?
-Tabernea zeon eta musikea; barrio bat zan Txomin Enea hori; taberna bat eta hola. Donostitik kanpora. Han gere modukok eoten zien eta han ibiltzen giñen.
-Baina gauzez joaten zineten?
-Ez, ez, ez, atsalden. Ordun gauzez ez zeon ibiltzeik.

19. Gerra hasiera Legazpin

- **Erref:** LGA-056/037
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:56:45. **Bukatu:** 00:59:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

<p>Gerra garaia ezagutu zuen Juanitak. Gerra hasi zen egunean, Santa Marinako festak ziren. Soldaduak nondik sartu ziren azaltzen du. Nafarrek ilea mozten omen zuten, eta Legazpin haien beldur ziren. Gogoan du tropak Legazpitik igaro zireneko eguna.</p>

20. Espia zelakoan, zigortuta

- **Erref:** LGA-056/039
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 01:02:32. **Bukatu:** 01:05:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Juanita, espia zelakoan, salatu egin zuten. Zigor gisa, gorriei janaria prestatu behar izan zien. Orduan etxean nola moldatu ziren azaltzen du.

21. Frankistek etxea garbitzera behartu

- **Erref:** LGA-056/040
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 01:05:13. **Bukatu:** 01:06:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Frankistak sartu zirenean, apaiz-etxea eta abar garbitzera behartu zuten Juanita.

22. Gerra garaiko bizimodua

- **Erref:** LGA-056/041

- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 01:06:55. **Bukatu:** 01:08:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Espia zelakoan, Juanita zigortu egin zuten. Orduko bizimoduaz hitz egiten du.

23. Gerra garaiko giroa kalean

- **Erref:** LGA-056/043
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 01:10:30. **Bukatu:** 01:11:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, giro tristea zegoen kalean: beldurra, mesfidantza...

Transkripzioa

-Eta garai hartan kalean zer giro zegoen?

-Kalen? Bueno. Trixtea. Ez zeon nik uste det konfiantzaik ez iñokin eta bildurre haundie; bildurre zeon ordun haundie. Hitz eitteko ta.

-Etxean esaten zizuen ez hitz eitteko jendekin?

-Kontu eukitzeko eta etxen, bueno... Aitte ta beti: Kontuz e, zer esaten badezue ta, nola ibiltzen zeaten eta. Beti hola.

24. Eskolako zigor ankerrak

- **Erref:** LGA-056/047
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 01:16:10. **Bukatu:** 01:17:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

Eskolan ziega zegoen, eta maisuak hara bidaltzen zituen umeak, zigor gisa. Maisua mozkorra egoten zen, eta ez zituen ondo tratatzen umeak. Orduko zigorrak aipatzen ditu.

25. Kartak erdaraz eta Espainiako bandera soinean

- **Erref:** LGA-056/049
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 01:18:45. **Bukatu:** 01:19:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Kartak erdaraz idazten zituzten lehen. Espainiako bandera eraman behar izaten zuten soinean bistan.

Iñurritegi Errasti, Juanita | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com